

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ PRIENŲ RAJONO SAVIVALDYBĘ

2015-03-24 Nr. 4D-2014/2-1360
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – pareiškėja) skundą dėl Prienų rajono savivaldybės (toliau vadinama – Savivaldybė) administracijos Stakliškių seniūnijos pareigūnų – seniūno Gintauto Kaminsko ir seniūno pavaduotojos Nijolės Ivanovienės veiksmų (neveikimo), netinkamai sprendžiant klausimus, susijusius su kelių priežiūra ir atliekų tvarkymu.

2. Pareiškėja skunde nurodė:

2.1. 2014 m. rugpjūčio mėn. uždaroji akcinė bendrovė „E“ (toliau vadinama – E) pateikė reikalavimą sumokėti vietinės rinkliavos už atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą (toliau – Rinkliava) mokestį, nors sodyba nuolat nenaudojama – daugiau kaip trisdešimt metų lietinguoju ir šaltuoju metų laiku (nuo vėlyvo rudens iki vėlyvo pavasario, kol „neišeina iššalas“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta)) privažiavimas iki sodybos, [...], ne tik su spec. tarnybų automobiliais (greitosios pagalbos, priešgaisrinės saugos), bet ir su lengvuoju automobiliu neįmanomas;

2.2. artimiausias atliekų surinkimo konteineris yra pastatytas maždaug už 1200 metrų;

2.3. Kelias, kuris nuo sodybos, [...], iki valomo ir prižiūrimo kelio driekiasi apie vieną kilometrą pievomis, nėra valomas nei žiemą, nei greideriuojamas vasarą. Apie 1000 metrų per laukus besidriekiančio kelio remontai buvo atliekami kelio pabaigoje gyvenančių žmonių iniciatyva, lėšomis ir fizinėmis jėgomis. Jokios pagalbos kelio priežiūros klausimu iš Stakliškių seniūnijos nesulaukta;

2.4. Dvi vasaras iš eilės telefonu Stakliškių seniūnija „maitino pažadais kada nors paleisti greiderį, kai bus arti“, kol 2014 metų vasarą savo iniciatyva Savivaldybėje sužinojo, kad kelias net neįtrauktas į seniūnijos prižiūrimų kelių planą;

2.5. 2014 m. liepos pradžioje Stakliškių seniūnijai įteikus prašymą nuo sodybos, [...], iki valomo ir prižiūrimo kelio apie 1 kilometrą besidriekiantį kelią įtraukti į prižiūrimų kelių registrą, gautas atsakymas, kad „prašymas bus svarstomas, kas daroma iki šiol.“;

2.6. Paskambinus į Stakliškių seniūniją telefonu ir paaiškinus, kad sodyboje, [...], nesusidaro atliekų tiek, kiek prikaupia nuolatiniai gyventojai, ir pasiteiravus apie galimybes gauti lengvatą, seniūno pavaduotoja paaiškino, kad reikalinga pažyma apie 0 kW elektros energijos sunaudojimą per metus, kitos galimybės nenurodydama. Kadangi elektros energija vartojama, šis variantas pareiškėjai netiko;

2.7. 2014-09-01 registruotu paštu išsiuntus Stakliškių seniūnijai prašymą išduoti pažymą dėl kelio būklės, 2014-09-18 gautas neigiamas seniūnijos atsakymas. Rašte net neužsimenama apie į pareiškėjos sodybą vedantį kelią, t. y. apie 1 kilometro laukų keliuką, kuriuo reikėtų privažiuoti prie pirmiau nurodyto konteinerio.

„Bloga susisiekimo nuo mūsų sodybos iki minimo konteinerio būklė ir keliamą problema sąmoningai apeinama, apžaidžiant interesantą kito kelio, esančio registre ir atseit puikiai prižiūrimo, išryškinimu, taip pat nusižengiama įstatymo viršenybei, ignoruojant esamas Savivaldybės tarybos sprendimo nuostatas dėl 50 procentų Rinkliavos lengvatos, jei dėl blogo kelio atliekų tvarkymo paslauga I ir IV ketvirčius teikti neįmanoma.“;

2.8. Vadovaujantis teisingumo ir protingumo principais, atliekų turėtojas turi turėti teisę savo atliekas šalinti į talpyklas, esančias protingu atstumu, t. y. ne toliau, kaip už 300 m., kaip tai reglamentuota Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime Nr. 711. „Nedidelę ir protingą kelio atkarpą būtų galimybė įveikti savo kojomis, velkant konteinerį į atliekų surinkimo vietą“.

Nesant galimybės užtikrinti galiojančiuose teisės aktuose įtvirtintų reikalavimų įgyvendinimo, turi būti realizuota teisės aktuose numatyta 50 procentų Rinkliavos lengvata.

3. Pareiškėja prašo Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus ištirti Stakliškių seniūnijos pareigūnų veiksmus, neišduodant pažymos dėl labai blogos kelio būklės, dėl ko atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugos teikimas pareiškėjai nuosavybės teise priklausančiame objekte, [...], I ir IV ketvirčiais yra neįmanomas.

4. Pareiškėja 2015-01-07 papildomai Seimo kontrolieriui pažymėjo, kad Stakliškių seniūnijos darbuotojai, teikdami atsakymą, greičiausiai aprašė ne kelią nuo sodybos iki konteinerio, o Vyšniūnų kelią.

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

Nustatytos tyrimui reikšmingos aplinkybės

5. Pareiškėja yra Nekilnojamojo turto registre registruoto vieno buto gyvenamojo namo (unikalus Nr. [...]), [...], savininkė.

6. E **2015-03-17** parengtame Rinkliavos mokėjimo pranešime Nr. 10820093 buvo nurodyta, kad X, kaip gyvenamosios paskirties (1 buto past.) objekto, esančio [...], savininkė turi sumokėti **41,73 Eur Rinkliavos** (iš šios sumos 25,05 Eur sudarė Rinkliavos skola už praeitą laikotarpį, o 16,68 Eur – Rinkliava už laikotarpį nuo 2015-01-01 iki 2015-06-30). Prašyta sumokėti 33,39 Eur iki 2015-03-31 ir 8,34 Eur – iki 2015-06-30.

7. X ir Y kreipimaisi buvo nagrinėti Stakliškių seniūnijoje:

7.1. Stakliškių seniūnijoje **2014-07-02** buvo gautas Y kreipimasis (reg. Nr. S-12), kuriame pažymėta: „[...] **prašau įtraukti į inventorizuojamų vietinių kelių sąrašą [...] atkarpą, vedančią prie sodybos [...]**“. Kreipimesi yra ir A ir B parašai.

7.2. Stakliškių seniūno Gintauto Kaminsko **2014-07-03** rašte Nr. 6-286 Y pažymėta:

„Atsakydami į Jūsų prašymą, informuojame, kad šiuo metu yra rengiama Prienų rajono savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės viešųjų ir vidaus kelių schema – specialusis planas. Rengiant šį planą, bus galima atsižvelgti į Jūsų prašymą. **Jeigu Jūsų prašyme minimas kelias atitiks viešiesiems keliams keliamus kriterijus, tai jis bus įtrauktas į papildytą Prienų rajono savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės viešųjų kelių tinklo išdėstymo žemėtvarkos schemą.**

Informuojame, kad atsakymas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“;

7.3. Stakliškių seniūnijoje 2014-09-02 gautame **2014-08-28** pareiškėjos kreipimesi, adresuotame Savivaldybės administracijos Stakliškių seniūnui Gintautui Kaminskui, pažymėta:

„Vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 str. 1 ir 9 punktais, t. y. įstatymo viršenybės bei lygiateisiškumo principais, Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 2 str. 14, 18 ir 22 punktais, įtvirtinančiais atliekų surinkimą, tvarkymą ir vežimą iš atliekų

turėtojo, bei 30² str. 6 d. nuostata, jog nustatant rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydį, turi būti atsižvelgiama į Vyriausybės patvirtintą metodiką, taip pat 2014-05-29 Prienų rajono savivaldybės tarybos sprendimo Nr. T3-90 „Dėl Prienų rajono savivaldybės tarybos 2009-12-24 sprendimo Nr. T3-331 „Dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą lengvatų nustatymo“ pakeitimo“ 1.2. p. (50 proc. atleidimą nuo įmokos I ir IV ketvirčiais – asmeniui, valdančiam, naudojančiam, disponuojančiam nekilnojamojo turto objektu Savivaldybės teritorijoje, kuriam komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugos teikimas I ir IV ketvirčiais neįmanomas;“), bei 2009-12-24 Prienų rajono savivaldybės tarybos sprendimo Nr. T3-331 „Dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą lengvatų nustatymo“ 2.2.2. p. (komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimas I ir IV ketvirčiais neįmanomas dėl blogo privažiavimo;), **prašau išduoti pažymą, patvirtinančią, jog komunalinių atliekų surinkimas, tvarkymas ir vežimas iš objekto, esančio adresu [...], I ir IV metų ketvirčiais yra neįmanomas dėl blogo privažiavimo**, kadangi atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą Nr. 711 „Dėl rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo metodikos patvirtinimo“, „**Komunalinių atliekų paėmimo paslauga suprantama kaip faktinis mišrių komunalinių atliekų paėmimas, kai konteineris pastatytas ne didesniu kaip 300 metrų atstumu nuo savininkui priklausančio nekilnojamojo turto objekto**“(III sk. 27p.).

Pastaba: dokumento kopija siunčiama el. paštu Prienų rajono savivaldybės administracijos mero pavaduotojui Egidijui Visockui.“;

7.4. Savivaldybės administracijos Stakliškių seniūnijos seniūno G. Kaminsko **2014-09-15** rašte Nr. 6-323 nurodyta:

„Atsakydami į Jūsų 2014-09-02 prašymą, informuojame, kad vadovaujantis Prienų rajono savivaldybės tarybos sprendimais: 2008-03-27 sprendimu Nr. T3-83, 2009-12-24 sprendimu Nr. T3-331, 2012-02-29 sprendimu Nr. T3-60 ir 2014-05-29 sprendimu Nr. T3-90 (sprendimų tekstus rasite Prienų rajono savivaldybės svetainėje www.prienai.lt) nustatytos lengvatos vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą. **Pagal šiuo metu galiojančią tvarką Jums priklausanti sodyba, esanti [...], neatitinka nė vieno lengvatų kriterijaus.**

Taip pat informuojame, kad bendro naudojimo kubinis konteineris Nr. [...], esantis [...] (kelio link sodybų Nr. [...] pradžioje), pastatytas Jūsų poreikiams. **Konteineris Nr. [...] yra pastatytas prie kelio [...], kuris priklauso VĮ Kauno regiono keliams, yra asfaltuotas, valomas sniegas žiemos laikotarpiu, todėl komunalinių atliekų surinkimas įmanomas visus ištikus metus.**

Atsakymas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių ginčų komisijos įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

8. E Rinkliavų administravimo padalinio vadovas F 2014-12-19 rašte Nr. S-3545 Seimo kontrolieriui pažymėjo:

„E Rinkliavą pareiškėjai skaičiuoja, vadovaudamasis galiojančiais Savivaldybės tarybos 2008-03-27 sprendimu Nr. T3-83 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtintais Rinkliavos nuostatais nuo 2014-04-01. Rinkliava skaičiuojama vadovaujantis VĮ „Registrų centras“ centrinio duomenų banko atnaujintais duomenimis.

Rinkliavos dydis priklauso nuo pastato pagrindinės tikslinės naudojimo paskirties ir jo bendro ploto. Vietinės rinkliavos mokėjimo pranešimus gauna fizinis ar juridinis subjektas, kurio vardu VĮ „Registrų centre“ registruotas nekilnojamojo turto objektas. Registrui reikalingi duomenys renkami, tvarkomi, saugomi ir naudojami laikantis Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo reikalavimų.

Nuostatų priedo „Vietinės rinkliavos dydžio Prienų rajono savivaldybės komunalinių atliekų turėtojams ir vietinės rinkliavos mokėtojams lentelė“ 1 eilutėje nustatytas rinkliavos dydis gyvenamosios paskirties pastatams yra 0,16 Lt už kv. m (maksimalus apmokestinamas plotas yra

100 kv. m). Pareiškėjos valdomas turtas (unikalus Nr.: [...]) yra 60,08 kv. m., mėnesio įmoka sudaro 9,61 Lt.

Šiuo metu [2014-12-19 duomenimis] Pareiškėja UAB E skolinga 57,66 Lt. Vietinės rinkliavos mokėjimo pranešimai pridedami (1 priedas).

[...]

Pareiškėjai adresu [...], konteineris pastatytas vadovaujantis 2012-02-29 Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T3-58 patvirtintų Prienu rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių 49 punktu ir paslaugos teikimo sutartimi: individualioms valdoms, kurios nutolę didesniu kaip 200 m nuo kelio, kuriuo organizuojamas atliekų išvežimas, statomi 1100 l talpos konteineriai. **Pareiškėjai 1100 l talpos pastatytas prie kelio 3344** (prie kanalo). [...].“

9. Uždarosios akcinės bendrovės „C“ Alytaus padalinio vadovo D 2014-12-11 rašte Nr. AL-135 E-ui pažymėta:

„[...] mišrių komunalinių atliekų paslauga teikiama nuo 2008-10-01. Pastatytas bendro naudojimo konteineris 1100 l talpos Nr. [...], kuris priskirtas naudotis mišrių komunalinių atliekų tvarkymo paslauga X. **Atstumas iki bendro naudojimo konteinerio apie 850 m.**“

10. Savivaldybės administracija 2014-12-19 rašte Nr. (7.10)-R3-2014/1837 Seimo kontrolieriui pažymėjo:

„[...] **Patvirtiname, kad kelias, vedantis į pareiškėjos sodybą, esančią [...], nėra įtrauktas į Prienu rajono savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės viešųjų kelių tinklo išdėstymo žemėtvarkos schemą, patvirtintą Savivaldybės tarybos 2010-01-28 sprendimu Nr. T3-25.**

Lietuvos Respublikos kelių įstatyme numatyta pareiga inventorizuoti ir tvarkyti duomenis apie vietinės reikšmės kelius yra vykdoma pagal Savivaldybės tarybos 2008-04-24 sprendimu Nr. T3-25 patvirtintą Prienu rajono savivaldybės kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo lėšų naudojimo tvarką. Naujų vietinės reikšmės kelių įtraukimą į Savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės viešųjų kelių tinklo išdėstymo žemėtvarkos schemą inicijuoja seniūnijų seniūnai.

Klausimas dėl kelio įtraukimo į Savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės viešųjų kelių tinklo išdėstymo žemėtvarkos schemą iki šiol nebuvo sprendžiamas dėl to, kad nebuvo skirta lėšų Prienu rajono savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės viešųjų kelių tinklo išdėstymo žemėtvarkos schemas tikslinimui, atnaujinimui.“

Šiuo metu yra tikslinama Prienu rajono savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės viešųjų kelių tinklo išdėstymo žemėtvarkos schema.“

11. Seimo kontrolieriui paprašius Savivaldybės administracijos informuoti, kokia tvarka, kieno iniciatyva, kokiais atvejais ir kokiais kriterijais vadovaujantis Prienu rajono savivaldybėje konstatuojama, kad kelio būklė prasta, atsakyta:

„Seniūnijos seniūnas kartu su atliekų vežėju konstatuoja, kad yra neįmanomas atliekų tvarkymo automobilio privažiavimas paimti atliekas iš individualių konteinerių spalio – balandžio mėnesiais ir individualių konteinerių gyventojas turi ištraukti daugiau nei 200 m. bei nėra 2 km atstumu pastatyto bendro naudojimo konteinerio.“

12. Seimo kontrolieriui paprašius Savivaldybės administracijos nurodyti konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis vadovaujantis nagrinėjami Prienu rajono savivaldybės teritorijoje esančiose seniūnijose gauti prašymai konstatuoti prastą kelio būklę, atsakyta:

„Savivaldybės tarybos 2009-12-24 sprendimas Nr. T3-331 „Dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą lengvatų nustatymo“. **Kriterijai nenustatyti.**“

13. Pareiškėjos skunde nurodytos aplinkybės susijusios su galimybes atsiskaityti už atliekų surinkimą pagal faktiškai suteiktą paslaugą nesudarymo klausimu:

13.1. Kauno apygardos administracinis teismas **2011-10-18** sprendime administracinėje byloje Nr. I-1267-480/2011 nusprendė „Pripažinti, kad **Prienų rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų, patvirtintų Prienų rajono savivaldybės tarybos 2008-03-27 sprendimu Nr. T3-83, 11 punktas ta apimtimi, kuria nenumato galimybės atliekų turėtojams vietinę rinkliavą mokėti pagal deklaruojamų atliekų kiekį, prieštarauja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (2006-06-27 įstatymo Nr. X-736 redakcija) 3 straipsnio 1 dalies 3 punktui.**“

Teismas konstatavo:

„[...] **situacija, kai nėra numatyta galimybė atliekų turėtojams mokėti pagal realiai susidarantį – perduodamą atliekų kiekį, yra ydinga. Darytina išvada, kad nesuteikus atliekų turėtojams teisės deklaruoti realiai susidarantių atliekų kiekį ir pagal jį mokėti rinkliavą, toks administracinis sprendimas neatitinka būtinų ir pagrįstų administravimo tikslų, t. y. pažeidžia proporcingumo principą.** Savivaldybėje egzistuojanti komunalinių atliekų tvarkymo kainos nustatymo tvarka turi būti pagrįsta. Tais atvejais, kai yra įmanoma be didelių kaštų nustatyti tikslų komunalinių atliekų, atliekų turėtojo perduotų tvarkyti kiekį, **atliekų turėtojams Nuostatuose turi būti numatyta galimybė apskaičiuoti ir mokėti rinkliavą pagal jį, ypač kai nėra aiškių įrodymų, jog komunalinių atliekų kiekio deklaravimas objektyviai neįmanomas ar nepagrįstai sudėtingas.** Tokią teismų praktiką formuoja ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (25010-03-29 nutartis administracinėje byloje Nr. A-525-471/2010, 2011-09-05 nutartis administracinėje byloje Nr. A492-2796/2011).“

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas **2012-05-18** priėmė nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶²-1480/2012, kuria aukščiau minėtą **Kauno apygardos administracinio teismo sprendimą paliko nepakeistą.** Teismas pažymėjo:

„[...] Teisėjų kolegija remiasi suformuota teismų praktika ir daro išvadą, kad Nuostatų 11 punktas ta apimtimi, kuria nenumato galimybės atliekų turėtojams vietinę rinkliavą mokėti pagal deklaruojamų atliekų kiekį, prieštarauja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (2006-06-27 įstatymo Nr. X-736 redakcija) 3 straipsnio 1 dalies 3 punktui. **Esant priešingam vertinimui būtų nepagrįstai neįgyvendinta atliekų turėtojui įstatyme numatyta pareiga mokėti už komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugą tiek, kiek ji verta.**“;

13.2. **Vyriausybės atstovė Kauno apskrityje 2014-02-18 teikimu Nr. 7-6** „Dėl Prienų rajono savivaldybės tarybos 2008-03-27 sprendimu Nr. T3-83 „Dėl Prienų rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nustatymo ir nuostatų patvirtinimo“ patvirtintų Prienų rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nustatymo ir nuostatų pakeitimo“ **Prienų rajono savivaldybės tarybai pasiūlė svarstyti 2008-03-27 sprendimu Nr. T3-83 patvirtintų Rinkliavos nuostatų pakeitimo klausimą.**

Savivaldybės meras V. Bujanauskas 2014-03-24 raštu Nr. (7.11)-R3-2014/0507 **informavo, kad Savivaldybė neturi galimybių įgyvendinti Kauno apygardos administracinio teismo 2011-10-18 sprendimo, taigi – ir Teikimo.** Paašškinta, kad įgyvendinus teismo sprendimą būtų patirtos didelės ekonominės sąnaudos, o atliekų turėtojai, kurie pasirinktų apmokėjimo pagal deklaruotų komunalinių atliekų kiekį būdą, turėtų padengti nepelnytai jiems priskirtas atliekų šalinimo išlaidas;

13.3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovė Kauno apskrityje **2014-12-04** raštu Nr. 10-244 Seimo kontrolierių informavo:

„[...]“

Vyriausybės atstovo Kauno apskrityje 2014-11-10 pareiškimu Nr. 10-227 „Dėl Prienų rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų pakeitimo“ yra **kreiptasi į Kauno apygardos administracinį teismą, prašant įpareigoti Prienų rajono savivaldybės tarybą per teismo nustatytą laiką pakeisti 2008-03-27 sprendimu Nr. T3-83** „Dėl Prienų rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nustatymo ir nuostatų patvirtinimo“ **patvirtintas Prienų rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimo iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymo nuostatas (su visais paskesniais pakeitimais), užtikrinant,**

kad būtų laikomasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 punkto, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013-07-24 nutarimu Nr. 711 patvirtintos Rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymo dydžio nustatymo metodikos 2, 22, 25, 29 punktų nuostatų bei Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 4 straipsnio 1 dalies ir 30² straipsnio įgyvendinimo tvarkos.“

14. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, išnagrinėjęs individualią bylą dėl Rinkliavos skolos, priskaičiuotos Varėnos rajono savivaldybės Rinkliavos nuostatų pagrindu, priteisimo (**atsakovo duomenimis, jis nesinaudojo Varėnos rajono savivaldybės teritorijoje turimu nekilnojamuoju turtu, todėl atliekos negalėjo susidaryti**), **2014-04-15** nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-1179/2014 konstatavo:

„[...]

Nagrinėjamoje individualioje administracinėje byloje yra taikomas norminis teisės aktas, kuris tam tikra apimtimi yra pripažintas neteisėtu, todėl **individualioje administracinėje byloje kyla klausimas dėl norminio administracinio akto pripažinimo neteisėtu pasekmių taikymo ex nunc (nuo akto pripažinimo neteisėtu) arba ex tunc (retroaktyviai).**

Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 116 straipsnio 1 dalis nustato, kad norminis administracinis aktas (ar jo dalis) laikomas panaikintu ir paprastai negali būti taikomas nuo tos dienos, kai oficialiai buvo paskelbtas įsiteisėjęs administracinio teismo sprendimas dėl atitinkamo norminio akto (ar jo dalies) pripažinimo neteisėtu. Iš šios nuostatos matyti, kad administracinio teismo sprendimo, kuriuo norminis administracinis aktas pripažintas neteisėtu, galia paprastai yra nukreipta į ateitį (ex nunc), t. y. jis paprastai negali būti taikomas nuo tos dienos, kai oficialiai buvo paskelbtas įsiteisėjęs administracinio teismo sprendimas dėl atitinkamo norminio akto (ar jo dalies) pripažinimo neteisėtu. Nagrinėjamoje byloje kyla klausimas dėl norminio teisės akto pripažinimo neteisėtu pasekmių taikymo ex tunc (retroaktyviai).

Nustačius, kad asmens teisės iš tikrųjų yra pažeistos dėl to, kad nenustatytas tam tikras teisinis reguliavimas, teismas privalo užtikrinti pažeistų teisių teisinę gynybą, taikant ne tik įstatymą (plačiąja prasme), bet ir inter alia bendruosius teisės principus. Toks teisinio reguliavimo trūkumų įveikimas ad hoc, teismams nagrinėjant bylas, yra būtina prielaida asmens teisių ir laisvių apsaugai užtikrinti atitinkamuose individualiuose visuomeniniuose santykiuose (pvz., žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010-06-07 išplėstinės teisėjų kolegijos nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-1735/2010, Administracinė jurisprudencija Nr. 19, 2010, p. 261–275; 2011-11-14 išplėstinės teisėjų kolegijos nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁷⁵-1831/2011, Administracinė jurisprudencija Nr. 22, 2011, p. 318–325).

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2014-01-28 nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-334/2014 (kuri yra analogiška nagrinėjamai bylai) iš esmės sprendė, kad norminio administracinio akto, pripažinimo neteisėtu, pasekmės turėtų būti taikomos ex tunc (retroaktyviai). Teisėjų kolegija sprendžia, kad **vadovaujantis teisingumo ir protingumo principais, asmenų lygiateisiškumo principu, nagrinėjamoje byloje turėtų būti atsižvelgiama į norminio administracinio akto pripažinimo neteisėtu pasekmes ex tunc (retroaktyviai).**

Pažymėtina, jog, **nesant atitinkamų norminių teisės aktų nuostatų, individualią bylą dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą priteisimo, kurioje taikytini rinkliavos nuostatai buvo pripažinti prieštaraujančiais aukštesnės galios teisės aktams tiek, kiek juose nenumatyta (jokia) galimybė šią rinkliavą mokėti pagal faktinį šių atliekų kiekį, nagrinėjantis administracinis teismas nukrypti nuo rinkliavos nuostatų gali tik tuo atveju, kai byloje esantys įrodymai ir kiti duomenys leidžia nustatyti ginčo laikotarpiu faktiškai susidariusių ir į savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemą perduotų (patekusių) komunalinių atliekų kiekį.** Ir priešingai – tais atvejais, kai bylos duomenys nesudaro objektyvaus ir pakankamo pagrindo vertinti, jog iš konkretaus rinkliavos mokėtojo prašomos priteisti ginčo vietinės rinkliavos (ar jos dalies) dydis galėjo (gali) būti apskaičiuotas pagal minėtą faktinį atliekų kiekį, šios prievolės apimtis nustatoma pagal atitinkamas rinkliavos nuostatų taisykles (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014-01-28 nutartis

administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-334/2014). Taigi **nagrinėjamoje byloje ginčo teisinių santykių reglamentavimo spraga šalintina ad hoc įvertinant galimybę aptariamą vietinę rinkliavą už ginčo laikotarpį apskaičiuoti pagal faktiškai iš atsakovės surinktų (jos perduotų) ir sutvarkytų komunalinių atliekų kiekį.**

15. Diferencijuotas apmokestinimas už atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą, atsižvelgiant į naudojimosi atliekų surinkimo paslauga faktą, įtvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013-07-24 nutarimu Nr. 711 patvirtintoje Rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo metodikoje (toliau – Metodika). Tačiau praktikoje šio teisės akto gyvendinimas stringa. Plačiau šiuo klausimu Seimo kontrolierius yra pasisakęs 2015-02-13 pažymoje Nr. 4D-2015/1-232.

16. Seimo kontrolierius kėlė Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013-07-24 nutarimu Nr. 711 patvirtintos Rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo metodikos (toliau – Metodika) nuostatų įgyvendinimo atidėjimo galimybės klausimą, išnagrinėjęs kito asmens skundą Rinkliavos Šiaulių miesto savivaldybėje klausimu:

16.1. Seimo kontrolierius 2014-05-16 pažymoje Nr. 4D-2014/1-247 „Dėl X skundo prieš Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovą Šiaulių apskrityje“ kreipėsi į valstybės ir savivaldybių institucijų veiklą atliekų tvarkymo srityje koordinuojančią Aplinkos ministeriją, prašydamas pateikti išvadą, **ar galimas Rinkliavos nuostatų keitimo atidėjimas vieneriems, dvejiems metams, kai Rinkliava Šiaulių miesto savivaldybėje skaičiuojama, pažeidžiant įstatymo viršenybės ir teisėtumo principus, t. y. vadovaujantis Rinkliavos nuostatais, neatitinkančiais aukštesnę galią turinčio teisės akto** (Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 punkte įtvirtinto proporcingumo principo), kas konstatuota Vyriausybės atstovo Šiaulių apskrityje 2013-03-14 teikime Nr. 3-15 [...];

16.2. Lietuvos Respublikos aplinkos viceministro Almanto Petkaus **2014-06-16** rašte Nr. (17-2)-D8-4553 buvo konstatuota, kad **šiuo metu nėra teisinio pagrindo atidėti Metodikos įgyvendinimą**. Šiame rašte pažymėta:

„[...] **Metodika įsigaliojo nuo jos paskelbimo dienos, todėl savivaldybės, vadovaudamasi Metodikos nuostatomis, turėjo būti inicijavusios reikiamų teisės aktų pakeitimus ir priėmimą.**

[...]

Metodikos nuostatos savivaldybėms suteikia diskrecijos teisę pasirinkti vieną iš kelių rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio apskaičiavimo variantų.

Metodikoje numatyta, kad turi būti taikoma dvinarė rinkliava ar kita įmoka ar kita įmoka už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą, susidedanti iš kintamosios ir pastoviosios dedamųjų. Kintamoji rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dedamoji yra tokia, kad padengtų kintamąsias su komunalinių atliekų tvarkymu susijusias išlaidas, ir yra sietina su konkrečiu atliekų turėtojo atiduodamu komunalinių atliekų kiekiu. Kintamoji rinkliavos dalis nustatoma pagal šias kintamąsias pasirinktinai: 1. Naudojamų mišrių komunalinių atliekų konteinerių skaičius ir tūris (dydis); 2. Naudojamų mišrių komunalinių atliekų konteinerių skaičius, tūris (dydis) ir ištuštinimo dažnumas; 3. Atiduodamų mišrių komunalinių atliekų svoris. Taigi, **savivaldybės, vadovaudamasi Metodikos 25 punkto nuostatomis, rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą kintamąją dalį gali apskaičiuoti pagal atiduodamų mišrių komunalinių atliekų svorį ir taip suteikti galimybę atliekų turėtojams mokėti už faktiškai atiduodamą atliekų kiekį.** Pažymėtina, kad taikant ir kitas kintamosios dalies dedamąsias, t. y. naudojamų mišrių komunalinių atliekų konteinerių skaičių ir tūrį (dydis) bei naudojamų mišrių komunalinių atliekų konteinerių skaičių, tūrį (dydį) ir ištuštinimo dažnumą, tam tikroms atliekų turėtojų kategorijoms, pvz.: privačių valdų savininkams, taip pat galima pakankamai tiksliai nustatyti atliekų turėtojo atiduodamų atliekų kiekį.

Atkreipiame dėmesį, kad **tinkamam Metodikos įgyvendinimui, tinkamam rūšiavimui būtinos infrastruktūros diegimui** (t. y. konteinerių įsigijimui, regioninių sąvartynų statybai, didelio gabarito atliekų surinkimo ir kompostavimo aikštelių įrengimui ir pan.) **skiriamos Europos Sąjungos struktūrinės paramos, Aplinkos apsaugos rėmimo programos, Gaminių ar pakuotės atliekų tvarkymo programos ir Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo lėšos.**“

17. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos **2014-06-11** rašte Nr. (17-12)-D8-4429 „Dėl vietinės rinkliavos už komunalines atliekas savivaldybėse“, adresuotame Vyriausybės atstovo Kauno apskrityje tarnybai, teikiant kopiją Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Lietuvos savivaldybių asociacijai, pažymėta:

„[...]

Mūsų žiniomis, **kai kurios savivaldybės jau pradeda įgyvendinti Metodikos nuostatas visa apimtimi. Primename, kad nuo Metodikos patvirtinimo jau praėjo 9 mėnesiai ir Metodikos įgyvendinimo veiksmai, mūsų nuomone, jau turėjo būti pradėti visose Lietuvos savivaldybėse.** [...].“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

18. Pagal **Lietuvos Respublikos Konstitucijos** nuostatas:

5 straipsnio 3 dalis:

„Valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.“

19. Pagal **Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo** nuostatas:

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

„Šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskusti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje.“

2 straipsnio 1 dalis:

„1. *Viešasis administravimas* – įstatymų ir kitų teisės aktų reglamentuojama viešojo administravimo subjektų veikla, skirta įstatymams ir kitiems teisės aktams įgyvendinti: administracinių sprendimų priėmimas, įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolė, įstatymų nustatytų administracinių paslaugų teikimas, viešųjų paslaugų teikimo administravimas ir viešojo administravimo subjekto vidaus administravimas.“

3 straipsnio 1 dalies 3 punktas:

„Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais:

[...]

3) *proporcingumo*. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo mastas ir jo įgyvendinimo priemonės turi atitikti būtinus ir pagrįstus administravimo tikslus.“

14 straipsnio 1 dalis:

„1. Asmenų prašymus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles.“

20. Pagal 1998-05-14 **Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo** Nr. VIII-730 (2004-06-08 įstatymo Nr. IX-2264 redakcija su pakeitimais) nuostatas:

2 straipsnio 1 dalis:

„Savivaldybių administracinę priežiūrą atlieka, tai yra prižiūri, ar savivaldybės laikosi Konstitucijos ir įstatymų, ar vykdo Vyriausybės sprendimus, Vyriausybės skiriami Vyriausybės atstovai.“

4 straipsnio 1 dalis:

„1. Prižiūrėdamas, ar savivaldybės laikosi Konstitucijos ir įstatymų, ar vykdo Vyriausybės sprendimus, Vyriausybės atstovas:

[...]

4) **kai savivaldybės administravimo subjektai nesutinka panaikinti ar pakeisti ginčijamą teisės aktą, atsisako įgyvendinti įstatymą ar vykdyti Vyriausybės sprendimą, kreipiasi į teismą.**“

21. Pagal **Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo** nuostatas:

4 straipsnio 1 dalies 6 punktą:

„1. Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra:

[...]

6) *Savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus.*“

6 straipsnio 1 dalies 31–32 punktai:

„1. Savarankiškosios (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos) savivaldybių funkcijos:

[...]

31) komunalinių atliekų tvarkymo sistemų diegimas, antrinių žaliavų surinkimo bei perdirkimo organizavimas ir sąvartynų įrengimas bei eksploatavimas yra savarankiškoji savivaldybių funkcija.

32) savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas.“

22. Pagal **Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo** nuostatas:

11 straipsnio 1 dalies 8 punktą:

8) savivaldybės taryba turi teisę savivaldybės teritorijoje nustatyti vietines rinkliavas už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą.“

2 straipsnio 3 dalis

„*vietinė rinkliava* – savivaldybės tarybos sprendimu nustatyta privaloma įmoka, galiojanti tos savivaldybės teritorijoje.“

12 straipsnis

„Savivaldybės taryba savo sprendimu:

1) nustato vietinę rinkliavą;

2) tvirtina vietinės rinkliavos nuostatus;

3) nustato lengvatas vietinių rinkliavų mokėtojams.“

23. Pagal 2012-04-19 **Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 2, 4, 25, 27, 28, 30, 31, 35 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir įstatymo papildymo 30-1, 30-2 straipsniais įstatymu** Nr. XI-1981 pakeistas Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo nuostatas:

2 straipsnio 40 ir 41 dalys:

„40. *Komunalinių atliekų tvarkymo paslauga* – viešoji paslauga, apimanti komunalinių atliekų surinkimą, vežimą, naudojimą, šalinimą, šių veiklų organizavimą, stebėseną, šalinimo vietų vėlesnę priežiūrą.

41. *Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimo administravimas* – savivaldybės veikla, nustatant komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimo taisykles, priimant kitus teisės aktus, reglamentuojančius komunalinių atliekų tvarkymą, taip pat savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių, kitų teisės aktų reikalavimų vykdymo kontrolę.“

25 straipsnis:

„Savivaldybės organizuoja komunalinių atliekų tvarkymo sistemas, būtinas jų teritorijose susidarantiems komunaliniams atliekoms tvarkyti, užtikrina tų sistemų funkcionavimą, organizuoja

atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, tvarkymą ir administruoja komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimą.“

30 straipsnio 8 ir 13 dalys:

„8. Minimalius komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kokybės reikalavimus nustato Aplinkos ministerija.

[...]

13. **Asmuo** (fizinis asmuo ar Lietuvos Respublikoje įregistruotas juridinis asmuo, juridinio asmens filialas, atstovybė ar Lietuvos Respublikoje įsteigtas valstybėse narėse įsteigto juridinio asmens filialas ar atstovybė) **yra komunalinių atliekų turėtojas, nepaisant jo teisinės formos ar vykdomos veiklos pobūdžio**, ir turi rūšiuoti komunalines atliekas, kurias rūšiuoti nustato įstatymai ir kiti teisės aktai.“

24. Pagal Lietuvos Respublikos kelių įstatymo nuostatas:

4 straipsnio 3 dalis:

„3. Vietinės reikšmės viešieji keliai ir gatvės nuosavybės teise priklauso savivaldybėms, o vidaus keliai – valstybei, savivaldybėms, kitiems juridiniams ir (ar) fiziniams asmenims.“

6 straipsnio 1 ir 4 dalys:

„1. Keliai numeruojami ir pavadinimai jiems suteikiami sudarant kelių sąrašus.“

[...]

4. Vietinės reikšmės kelių sąrašus tvirtina savivaldybių tarybos.“

9 straipsnis:

„[...] Vietinės reikšmės viešųjų kelių kategorijas nustato savivaldybės, o vidaus kelių – juridiniai ar fiziniai asmenys, kuriems nuosavybės teise priklauso šie keliai.“

25. Pagal 2014-07-02 kreipimosi gavimo metu galiojusių Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-10-22 nutarimu Nr. 790 patvirtintų **Vietinių kelių tinklo projektavimo, jų priklausomybės, naudojimo ir priežiūros laikinųjų nuostatų** reikalavimus:

„23. vietinių kelių technine būkle rūpinasi vietos savivaldybė; jie prižiūrimi ir remontuojami vietos savivaldybės biudžeto lėšomis.“

26. Pagal 2002-04-12 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 519 patvirtinto **Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano** nuostatas:

„96. Viename atliekų tvarkymo regione visiems komunalinių atliekų turėtojams turėtų būti vienoda atliekų tvarkymo kaina už tokį patį tvarkomų atliekų kiekį ir tokią pačią teikiamos paslaugos kokybę.

[...]

98. Kad būtų sukurta efektyviai veikianti komunalinių atliekų tvarkymo sistema, savivaldybės turi į savivaldybių atliekų tvarkymo planus įtraukti ir vykdyti šias užduotis:

98.1. atsižvelgdamos į tai, kad komunalinių atliekų tvarkymo paslauga yra viešoji paslauga, iki 2009 metų užtikrinti, kad ji būtų visuotinė, geros kokybės, prieinama (įperkama) ir atitiktų aplinkos apsaugos, techninius–ekonominius ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus. Visuotinumą principas laikomas užtikrintu, kai viešoji komunalinių atliekų tvarkymo paslauga teikiama ne mažiau kaip 95 procentams savivaldybės teritorijos asmenų, kuriems toje teritorijoje nuosavybės teise priklauso nekilnojamojo turto objektai (išskyrus žemės sklypus be pastatų) ar kurie kitu pagrindu teisėtai valdo ar naudoja šiuos objektus.“

27. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintų **Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių** nuostatas:

„5. Šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos:

Prašymas – su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į instituciją prašant administracinės paslaugos – išduoti leidimą (licenciją), dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą; nustatytą tvarka pateikti institucijos turimą

informaciją; priimti administracinį sprendimą – įsakymą, potvarkį ar nustatytą tvarka kitą nustatytosios formos dokumentą, kuriame išreiškiama institucijos valia; **atlikti kitus teisės aktuose nustatytus veiksmus.**

Prašymo nagrinėjimas – valstybės tarnautojo veikla, apimanti asmens prašymo priėmimą, įregistravimą, esmės nustatymą, **atsakymo parengimą ir išsiuntimą (įteikimą) asmeniui.**

Atsakymas – **atsižvelgiant į prašymo turinį**, žodžiu, **raštu** ar elektroniniu būdu asmeniui teisės aktų nustatyta tvarka suteikta administracinė paslauga, pateikta informacija, įteikta prašomo administracinio akto kopija, nuorašas ar išrašas, **išdėstyta institucijos nuomonė apie asmens kritiką, pasiūlymus ar pageidavimus.**

[...].

30. **Asmenų prašymai turi būti išnagrinėti per 20 darbo dienų nuo jų gavimo institucijoje.**

[...].

41. **Atsakymai į prašymą parengiami atsižvelgiant į prašymo turinį:**

41.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti leidimą (licenciją), dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys;

41.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys;

41.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – įsakymą, potvarkį ar nustatytą tvarka kitą nustatytosios formos dokumentą, kuriame išreikšta institucijos valia, – atsakoma pateikiant atitinkamo dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys;

41.4. **į kreipimąsi, kuriame išdėstoma asmens nuostata tam tikru klausimu, pranešama apie institucijos veiklos pagerėjimą ar trūkumus ir pateikiami pasiūlymai, kaip juos ištaisyti, atkreipiamas dėmesys į tam tikrą padėtį**, informuojama apie valstybės tarnautojų piktnaudžiavimą ar neteisėtus veiksmus, nesusijusius su konkrečiu asmens teisėtų interesų ir tiesių pažeidimu, **ar kitokią asmens kreipimąsi atsakoma laisvos formos raštu.**“

28. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013-07-24 nutarimu Nr. 711 patvirtintos **Rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo metodikos** (toliau – Metodika) nuostatas:

„[...]

2. Į Metodiką atsižvelgia savivaldybės, nustatydamos rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą (toliau – rinkliava) dydį Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo (toliau – Atliekų tvarkymo įstatymas) nustatyta tvarka.

[...]

22. Taikoma dvinarė rinkliava, susidedanti iš pastoviosios ir kintamosios dedamųjų.

23. Pastovioji rinkliavos dedamoji nustatoma tokia, kad padengtų pastoviąsias su komunalinių atliekų tvarkymu susijusias sąnaudas.

24. Pastoviąją rinkliavos dalį moka visi nekilnojamojo turto objektų savininkai arba įgalioti asmenys.“

25. Pastovioji rinkliavos dedamoji nustatoma pagal šias kintamąsias pasirinktinai:

25.1. nekilnojamojo turto paskirtis ir plotas;

25.2. nekilnojamojo turto paskirtis ir objektų skaičius;

25.3. gyventojų / darbuotojų skaičius;

25.4. konteinerių skaičius ir tūris (dydis).

26. Kintamoji rinkliavos dedamoji nustatoma tokia, kad padengtų kintamąsias su komunalinių atliekų tvarkymu susijusias sąnaudas.

27. Kintamąją rinkliavos dalį moka nekilnojamojo turto objektų savininkai arba įgalioti asmenys, kuriems teikiama komunalinių atliekų paėmimo ir tvarkymo paslauga. **Komunalinių**

atliekų paėmimo paslauga suprantama kaip faktinis mišrių komunalinių atliekų paėmimas, kai konteineris pastatytas ne didesniu kaip 300 metrų atstumu nuo savininkui priklausančio nekilnojamojo turto objekto.

28. Kintamosios rinkliavos dedamosios nemoka nekilnojamojo turto objektų savininkai arba įgalioti asmenys, deklaruoję, kad tam tikru laikotarpiu (ne trumpesnis kaip vienas metų ketvirtis ir ne ilgesnis kaip vieni metai) nebus naudojamosi nekilnojamojo turto objektu ir iš šio objekto tuo laikotarpiu komunalinės atliekos nebus imamos.“

29. Pagal 2012-10-23 Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-857 patvirtintų **Minimalių komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kokybės reikalavimų** nuostatus:

„4. **Kokybės reikalavimai** taikomi komunalinių atliekų surinkimui, vežimui ir **privalomi visiems komunalinių atliekų surinkimą ir vežimą vykdančioms asmenims, nepriklausomai nuo savivaldybėje taikomo apmokėjimo už komunalinių atliekų tvarkymą būdo**. Paslaugos kokybės priežiūrą ir kontrolę vykdo savivaldybė ir (ar) komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorius (toliau – Administratorius).

[...]

10. **Atliekų surinkimo priemonių talpa ir atliekų surinkimo iš atliekų surinkimo priemonių dažnumas nustatomi taip, kad atitiktų pas atliekų turėtoją susidaranti komunalinių atliekų surinkimo poreikį**. Atliekų surinkimo priemonių talpa ir atliekų surinkimo iš atliekų surinkimo priemonių dažnumas gali būti nustatomi **individualiai, atsižvelgiant į tai, ar atliekos rūšiuojamos ir kompostuojamos jų susidarymo vietoje**. Atliekų surinkimo konteinerių talpa ir atliekų paėmimo (arba jų tuštinimo) minimalus dažnumas aptariami Sutartyje. Jeigu nėra Sutarties, surinkimo priemonių talpa ir atliekų surinkimo iš atliekų surinkimo priemonių dažnumą nustato savivaldybė atliekų tvarkymo taisyklėse.

[...]

20. Dokumentai apmokėjimui už komunalinių atliekų tvarkymą atliekų turėtojams teikiami tik suteikus Paslaugą.

[...]

54. **Atliekų tvarkytojo ir atliekų turėtojo ginčus dėl Paslaugos netinkamo teikimo ar neteikimo, taip pat skundus dėl Atliekų tvarkytojo ar atliekų turėtojo veiksmų nagrinėja savivaldybė. Nesutinkant su savivaldybės priimtu sprendimu arba kai sprendimas per nustatytus terminus nepriimamas, gali būti kreipiamasi į teismą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.**“

30. Pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012-10-23 įsakymo Nr. D1-857 „**Dėl minimalių komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kokybės reikalavimų patvirtinimo**“ nuostatus:

„2. Nustatau, kad šiuo įsakymu patvirtintų Minimalių komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kokybės reikalavimų 20 punktą netaikomas mokėjimo pranešimams, pateiktiems iki šio įsakymo įsigaliojimo dienos.“

Vietos savivaldos institucijos teisės aktai

31. Pagal Savivaldybės tarybos 2008-04-24 sprendimu Nr. T3-112 patvirtintos **Prienujų rajono savivaldybės kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo lėšų naudojimo tvarkos** nuostatus:

„1. Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo lėšos Savivaldybei vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti kasmet yra skiriamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka ir naudojamos:

1.1. keliams (gatvėms) tiesti, modernizuoti ir taisyti (remontuoti);

[...]

1.7. keliams, kelių statiniams ir jų užimamai žemei inventorizuoti, apskaitai atlikti;

1.8. keliams (gatvėms) prižiūrėti;

1.9. keliams (gatvėms) tiltams, viadukams, estakadoms, tuneliams projektuoti, jų projektų ekspertizėms atlikti.

[...]

2. Savivaldybė lėšas naudoja pagal Savivaldybės tarybos patvirtintą Kelių priežiūros ir plėtros programą.

[...]

6. Prieš pasirašant finansavimo sutartį su Lietuvos automobilių kelių direkcija, Savivaldybės taryba patvirtina objektų sąrašus, pagal kuriuos yra paskirstomos Programos lėšos.

7. Objektų sąrašas sudaromas įvertinant:

7.1. gaunamas lėšas ir atsižvelgiant į raštiškus seniūnų prašymus;

7.2. Savivaldybės tarybos įgaliotų tarybos narių ir bendruomenių pirmininkų prašymus;

7.3. Savivaldybės tarybos sprendimais patvirtintus Prienų miesto gatvių, kiemų asfaltavimo ir šaligatvių įrengimo eiliškumo sąrašus.

[...]

10. savivaldybės administracijoje Programos įgyvendinimas pavestas Statybos ir ekonominės plėtros skyrius (toliau – Skyrius):

10.1. Skyriaus specialistai rengia ir teikia Savivaldybės tarybai tvirtinti Objektų sąrašus;

[...]

10.3. organizuoja vietinių kelių priežiūrą ir tvarkymą.“

32. Pagal Savivaldybės tarybos **2012-02-29** sprendimu Nr. T3-58 patvirtintų **Prienų rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių** nuostatas:

„3. Šios taisyklės reglamentuoja viešosios atliekų tvarkymo paslaugos teikimą Savivaldybės teritorijoje, nustato atliekų tvarkymo tvarką, atliekų turėtojų ir paslaugos teikėjų teises, pareigas ir atsakomybę.

4. Šios Taisyklės yra privalomos Savivaldybės teritorijoje esantiems fiziniams ir juridiniams asmenims.

5. Šiose taisyklėse naudojamos sąvokos:

[...]

5.11. *komunalinių atliekų turėtojai* – fiziniai ir juridiniai asmenys, valdantys, naudojantys, disponuojantys nekilnojamoju turtu Savivaldybės teritorijoje, ir kiti Savivaldybės teritorijoje esantys asmenys, turintys komunalinių atliekų;

[...]

5.21. *vietinė rinkliava* – tai Savivaldybės tarybos sprendimu už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir jų tvarkymą nustatyta privaloma įmoka, galiojanti Savivaldybės teritorijoje.

[...]

9. Komunalinių atliekų turėtojai privalo:

9.1. už teisę gauti komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą mokėti vietinę rinkliavą, kuri mokama pagal Savivaldybės tarybos patvirtintus Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatus. Vietinės rinkliavos lengvatas nustato Savivaldybės taryba.

[...]

47. Individualių namų, nutolusių ne didesniu kaip 200 m atstumu nuo kelio, kuriuo organizuojamas mišrių komunalinių atliekų surinkimo maršrutas, gyventojai naudojami 0,12 m³ ir 0,24 m³ talpos individualiais konteineriais. [...].

[...]

49. **Individualių namų, nutolusių didesniu kaip 200 m atstumu nuo kelio, kuriuo organizuojamas mišrių komunalinių atliekų surinkimo maršrutas, gyventojai naudojami bendro naudojimo 1,1 m³ konteineriais.** Mišrios komunalinės atliekos turi būti kaupiamos maišuose ir pristatomos į bendro naudojimo konteinerį.

[...].

53. [...] Vietinės reikšmės viešuosius kelius ir gatves prižiūri Savivaldybė, vidaus kelius (įskaitant ribotų teritorijų – kiemų kelius ir visus kitus kelius) prižiūri jų savininkai (valstybė, savivaldybė, kiti juridiniai ir (ar) fiziniai asmenys). [...].“

33. Pagal Savivaldybės tarybos **2008-03-27** sprendimu Nr. T3-83 patvirtintų **Prienų rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų** reikalavimus:

„[...]

3. Vietinė rinkliava už komunalinių atliekų tvarkymą nustatoma visiems Prienų rajono savivaldybės komunalinių atliekų turėtojams, išskyrus [...].

4. *Vietinė rinkliava* – tai Prienų rajono savivaldybės tarybos sprendimu už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir jų tvarkymą nustatyta privaloma įmoka, galiojanti Savivaldybės teritorijoje, kurią kiekvienas komunalinių atliekų turėtojas privalo sumokėti šiuose nuostatuose nustatyta tvarka.

5. *Vietinės rinkliavos mokėtojai* – fiziniai ir juridiniai asmenys, valdantys, naudojantys, disponuojantys nekilnojamuoju turtu: pastatais (tarp jų ir laikiniais), žemės sklypais, Savivaldybės teritorijoje.

[...]

11. **Vietinės rinkliavos dydis nustatomas litais už 100 kv. m nekilnojamojo turto plotą.**

[...]

32. Vietinės rinkliavos lengvatas nustato Savivaldybės taryba.“

34. Pagal Savivaldybės tarybos 2009-12-24 sprendimo Nr. T3-331 „**Dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą lengvatų nustatymo**“ (su pakeitimais) nuostatas:

„1. Nustatyti vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą lengvatas:

[...]

1.2. 50 proc. atleidimą nuo įmokos I ir IV ketvirčiais – asmeniui, valdančiam, naudojančiam, disponuojančiam nekilnojamojo turto objektu Savivaldybės teritorijoje, kuriam komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugos teikimas I ir IV ketvirčiais neįmanomas.

[...]

2. Asmenys, norintys, kad jiems būtų suteikta lengvata, UAB Alytaus regiono atliekų tvarkymo centrui privalo pateikti:

[...]

2.2. dėl sprendimo 1.2 punkte nustatytos lengvatos:

2.2.1. prašymą;

2.2.2. seniūno pažymą, suderintą su „G“, apie tai, kad komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimas I ir IV ketvirčiais neįmanomas dėl blogo privažiavimo;

[...]

3. Pateikus visus nurodytus dokumentus, Rinkliavos lengvata, nurodyta [...] 1.2 punkte, įsigalioja nuo kito ketvirčio ir galiojimo terminas nustatomas vieniems metams [...].“

Teismų praktika

35. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2004-12-13 nutarime byloje Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03 konstatavo:

„[...] Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, **kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų. Valstybės tarnautojai turi** nepiktnaudžiauti jiems nustatytomis galiomis, **nepažeisti teisės aktų reikalavimų.** Konstitucinis Teismas 2000-06-30 nutarime konstatavo, kad valstybės institucijos, pareigūnai turi saugoti, ginti žmogaus teises ir

laisves; ypač svarbu, kad, vykdydami jiems patikėtas funkcijas, jie patys nepažeistų žmogaus teisių ir laisvių [...].

[...] **Konstitucinis Teismas 2004-07-01 nutarime ir 2004-11-05 išvadoje konstatavo, kad Konstitucijoje yra įtvirtintas atsakingo valdymo principas. Valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms [...] taip pat teisės aktuose reglamentavus piliečių prašymų ir skundų nagrinėjimo procedūrą ir kt. (Konstitucinio Teismo 1999-05-11 nutarimas, 2004-11-05 išvada) [...].“**

36. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija **2007-09-05** sprendime administracinėje byloje Nr. I(17)-11/2007 yra pasisakiusi dėl norminių administracinių teisės aktų teisėtumo:

„[...]“

Administraciniam teismui pripažinus, kad norminis administracinis aktas prieštarauja aukštesnės galios teisės aktams, atitinkamam **teisėkūros subjektui kyla pareiga pakeisti teisinį reguliavimą taip, kad naujai nustatytas teisinis reguliavimas neprieštarautų aukštesnės galios teisės aktams, bei užpildyti dėl norminio administracinio akto pripažinimo neteisėtu atsiradusias teisės spragas. Taigi dėl teisės aktų pripažinimo neteisėtais, atsiradusių teisės spragų užpildymas pirmiausia yra teisėkūros subjektų pareiga.“**

Išvados

37. Atsižvelgiant į skunde nurodytas ir tyrimo metu paaiškėjusias aplinkybes, išvadas tikslinga pateikti, išskiriant šiuos klausimus:

- 37.1. dėl Metodikos 27 punkto nuostatų nevykdymo Prienų rajono savivaldybėje;
- 37.2. dėl Rinkliavos skaičiavimo;
- 37.3. dėl teisės į tinkamą viešąjį administravimą pažeidimo;
- 37.4. dėl kelio priežiūros.

Dėl Metodikos 27 punkto nuostatų nevykdymo Prienų rajono savivaldybėje

38. Savivaldybės įpareigotos užtikrinti, jog komunalinių atliekų tvarkymo paslauga būtų geros kokybės (žr. pažymos 26 punktą).

39. Pagal Prienų rajono atliekų tvarkymo taisyklių 49 punktą, gyventojams, kurių individualūs namai nuo kelio, kuriuo organizuojamas mišrių komunalinių atliekų surinkimo maršrutas, nutolę didesniu kaip 200 metrų atstumu, nustatyta pareiga kaupti atliekas maišuose ir pristatyti į bendro naudojimo konteinerį (žr. pažymos 32 punktą).

40. Tačiau aukštesnę teisinę galią turinčios Lietuvos Respublikos Vyriausybės **2013-07-24** patvirtintos Metodikos 27 punkte (žr. pažymos 28 punktą) įtvirtintas kitas sąlygų komunalinių atliekų surinkimui sudarymą apibūdinantis reikalavimas – **komunalinių atliekų paėmimo paslauga laikytinas faktinis mišrių komunalinių atliekų paėmimas, kai konteineris pastatytas ne didesniu kaip 300 metrų atstumu nuo savininkui priklausančio nekilnojamojo turto objekto.**

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad jokios išimtytys dėl maksimalaus atstumo nuo objekto, kurio savininkas apmokestinamas Rinkliava, iki atliekų surinkimo konteinerio, Metodikoje nenumatytos – tik išlaikant 300 metrų atstumo reikalavimą faktinis atliekų paėmimas laikytinas atliekų paėmimo paslauga, už kurią apmokestinami atliekų turėtojai.

41. Nors Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos duomenimis, **teisinio pagrindo šiuo metu netaikyti Metodikos reikalavimų nėra** (žr. pažymos 16 ir 17 punktus), Savivaldybėje

Metodikos 27 punkto reikalavimas nevykdomas. Vadovaujantis Savivaldybėje galiojančiu teisiniu reglamentavimu, nekilnojamojo turto savininkai, kuriems nesudarytos sąlygos atliekas šalinti konteineriuose, pastatytuose ne didesniu kaip 300 metrų atstumu, t. y. negauna Metodikos reikalavimus atitinkančios paslaugos, apmokestinami tokio paties dydžio Rinkliava kaip ir asmenys, gaunantys kokybišką paslaugą (žr. pažymos 7, 46.1–46.3 punktus).

42. Atsižvelgiant į tai, kad savivaldybių administracinė priežiūra yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovų apskrityse funkcija (žr. pažymos 20 punktą), tikslinga siūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovei Kauno apskrityje užtikrinti Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 4 straipsnio nuostatų įgyvendinimą, kiek tai susiję su Metodikos 27 punkto reikalavimo dėl konteinerio pastatymo ne didesniu kaip 300 metrų atstumu nuo savininkui priklausančio nekilnojamojo turto objekto perkėlimu į vietos savivaldos teisės aktų nuostatas.

43. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, **X skundo dalis dėl Metodikos 27 punkto nuostatų nevykdymo Prienų rajono savivaldybėje pripažintina pagrįsta.**

Dėl Rinkliavos skaičiavimo

44. Savivaldybių institucijos yra atsakingos už komunalinių atliekų tvarkymo sistemų, būtinų jų teritorijose susidarančioms komunalinėms atliekoms tvarkyti, organizavimą (žr. pažymos 21 ir 23 punktus). Šios funkcijos įgyvendinimui Savivaldybių taryboms suteikta teisė nustatyti vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą, Rinkliavos lengvatas (žr. pažymos 22 punktą).

Pagal Atliekų tvarkymo įstatymo nuostatas, asmuo (fizinis asmuo ar Lietuvos Respublikoje įregistruotas juridinis asmuo, juridinio asmens filialas, atstovybė ar Lietuvos Respublikoje įsteigtas valstybėse narėse įsteigto juridinio asmens filialas ar atstovybė) yra komunalinių atliekų turėtojas, nepaisant jo teisinės formos ar vykdomos veiklos pobūdžio (žr. pažymos 23 punktą).

Visi atliekų turėtojai laikytini Rinkliavos mokėtojais.

Rengiant Rinkliavos mokėjimo pranešimus atliekų turėtojams, privalu vadovautis Savivaldybės tarybos patvirtintais Rinkliavos nuostatų reikalavimais (žr. pažymos 22 ir 33 punktus).

45. Vadovaujantis Prienų rajono savivaldybės teritorijoje galiojančiu teisiniu reglamentavimu atliekų tvarkymo srityje, pareiškėja, kaip gyvenamojo namo savininkė (žr. pažymos 5 punktą), laikytina Rinkliavos mokėtoja. Tačiau **pareiškėjos keliamas klausimas susijęs su sąlygų atliekų surinkimui sudarymu, komunalinių atliekų surinkimo paslaugos kokybės klausimu** (žr. pažymos 26, 28, 38–41 punktus) **bei galimybės atsiskaityti už faktiškai susidarančių atliekų tvarkymą Savivaldybėje nesudarymo klausimu** (žr. pažymos 13 punktą).

46. Atsižvelgiant į informaciją, susijusią su Rinkliavos skaičiavimu, atkreiptinas dėmesys į šiuos momentus:

46.1. Kadangi kelias nuo pareiškėjos sodybos iki konteinerio neįtrauktas į vietinės reikšmės kelių sąrašą (žr. pažymos 10 punktą), jis nėra prižiūrimas savivaldybės, pareiškėjai nesudaryta galimybė gauti kokybišką Metodikos 27 punkte nustatytą reikalavimą atitinkančią komunalinių atliekų surinkimo paslaugą – šalindama atliekas pareiškėja turi naudotis bendro naudojimo konteineriu, pastatytu **apie 850 metrų atstumu nuo sodybos** (žr. pažymos 9 punktą);

46.2. Savivaldybėje galiojančiame teisiame reglamentavime numatyta galimybė, E-ai pateikus seniūno išduotą pažymą, kad komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimas I ir IV ketvirčiais neįmanomas dėl blogo privažiavimo, spręsti klausimą dėl 50 procentų Rinkliavos taikymo (žr. pažymos 34 punktą);

46.3. Nepaisant pareiškėjos teiginių dėl negalimumo lietingu ir šaltuoju metų laiku privažiuoti prie sodybos, duomenų dėl 50 procentų Rinkliavos lengvatos pritaikymo pareiškėjai tyrimo metu nebuvo gauta (žr. pažymos 7.3–7.4 punktus);

46.4. Pareiškėjos skunde nurodytas klausimas dėl reikalavimo mokėti Rinkliavą, kai atliekų tvarkymo paslauga konkretų laikotarpį nesinaudojama, tiesiogiai sietinas su galimybės atsiskaityti už faktiškai susidarančių atliekų tvarkymą nesudarymo Savivaldybėje klausimu.

Įsiteisėjus Kauno apygardos administracinio teismo 2011-10-18 sprendimui (žr. pažymos 13.1 punktą) dėl Prienų rajono savivaldybės Rinkliavos nuostatų 11 punkto prieštaravimo Viešojo administravimo įstatyme įtvirtintam proporcingumo principui (žr. pažymos 19 punktą), Savivaldybės tarybai atsirado pareiga šalinti prieštaravimą (žr. pažymos 36 punktą).

Nesprendžiant prieštaravimo pašalinimo (pakeičiant Rinkliavos nuostatus) klausimo, **sudaromos sąlygos pažeisti vieną pagrindinių principų, kuriais turi vadovautis vietos savivalda – teisėtumo** (žr. pažymos 21 ir 35 punktus), nes E priverstas nekilnojamąjį turtą Savivaldybės teritorijoje turintiems savininkams Rinkliavą skaičiuoti pagal galiojančius Rinkliavos nuostatus, įsiteisėjusiu teismo sprendimu pripažintus prieštaraujančiais įstatymo nuostatomis.

Savivaldybių administracinę priežiūrą atliekanti Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovė Kauno apskrityje kreipėsi į teismą dėl įpareigojimo pašalinti teismo sprendimu konstatuotą prieštaravimą (žr. pažymos 13.3 punktą). Plačiau šiuo klausimu Seimo kontrolierius yra pasisakęs 2015-02-13 pažymoje Nr. 4D-2015/1-232 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovės Kauno apskrityje veiklos“ (žr. Seimo kontrolierių įstaigos svetainės www.lrski.lt skyriuje „Seimo kontrolierių pažymos“);

46.5. Teismų praktika rodo Rinkliavos nuostatų prieštaravimo konstatavimo įsiteisėjusiu teismo sprendimu reikšmę, teisme nagrinėjant individualią bylą dėl reikalavimo mokėti priskaičiuotą Rinkliavos skolą pagrįstumo (žr. pažymos 14 punktą).

47. Apibendrinant tai, kas išdėstyta, **darytina išvada, kad kritiškai vertintinas reikalavimas mokėti pilną Rinkliavos dydį, sudarant galimybę naudotis tik apie 850 metrų atstumu pastatytu konteineriu, pažeidžiant 2013-07-24 patvirtintos Metodikos 27 punkte įtvirtintą reikalavimą dėl konteinerio pastatymo ne didesniu kaip 300 metrų atstumu.**

48. Pagal Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 6 punktą ir 17 straipsnio 4 dalį, skundo tyrimo metu paaiškėjus, kad jis nagrinėtinas kitoje institucijoje, tyrimas nutraukiamas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, **darytina išvada, kad reikalavimo mokėti Rinkliavą, neatsižvelgiant į tinkamų sąlygų kokybiškos komunalinių atliekų surinkimo paslaugos teikimui nesudarymą, į nesinaudojimo atliekų surinkimo paslauga tam tikrais laikotarpiais faktą, pagrįstumo klausimas, įsiteisėjus teismo sprendimui dėl Rinkliavos nuostatų prieštaravimo aukštesnę galią turinčiam teisės akte įtvirtintam proporcingumo principui, laikytinas ginču, nagrinėtinu teismo tvarka** (sąlygų atliekų surinkimui ir tvarkymui sudarymas, teikiamos atliekų surinkimo paslaugos kokybės klausimai būtų įrodinėtinos aplinkybės). Todėl vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 6 punktu, 17 straipsnio 4 dalimi bei 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, **X skundo dalies tyrimas dėl Rinkliavos skaičiavimo nutrauktinas.**

Dėl teisės į tinkamą viešąjį administravimą pažeidimo

49. Atsižvelgiant į informaciją, susijusią su pareiškėjos 2014-08-28 kreipimosi nagrinėjimu, atkreiptinas dėmesys į šiuos momentus:

49.1. Pareiškėja, negaudama 2013-07-24 patvirtintos Metodikos reikalavimus atitinkančios kokybiškos atliekų surinkimo paslaugos (nesudaryta galimybė atliekas šalinti ne didesniu kaip 300 metrų nuo sodybos pastatytu konteineriu), kreipėsi į Stakliškių seniūniją dėl Rinkliavos lengvatos pritaikymo (žr. pažymos 22, 34 ir 46.2 punktus), prašydama išduoti pažymą dėl komunalinių atliekų

surinkimo paslaugos teikimui I ir IV metų ketvirčiais netinkamų sąlygų konstatavimo (žr. pažymos 7.3 punktą);

49.2. Asmens kreipimasis, prašant išduoti dokumentą, laikytinas prašymu. Asmenų prašymų nagrinėjimą viešojo administravimo subjektuose reglamentuoja Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklės (žr. pažymos 19 punktą). Atsakymas į prašymą turi būti parengtas, **atsižvelgiant į jo turinį** (žr. pažymos 27 punktą);

49.3. pareiškėjos 2014-08-28 kreipimasis į Stakliškių seniūniją (žr. pažymos 7.3 punktą) vertintinas kaip prašymas išduoti dokumentą (pažymą apie kelio nuo sodybos iki konteinerio būklę I ir IV metų ketvirčiais), reikalingą Rinkliavos lengvatos klausimo sprendimui;

49.4. Stakliškių seniūnijos 2014-09-15 rašte (žr. pažymos 7.4 punktą) **į 2014-08-28 kreipimesi pateiktą prašymą aiškus atsakymas dėl dokumento išdavimo nepateiktas** – galima tik daryti prielaidą, kad prašymas buvo atmestas;

49.5. Atsakyme apsiribota tik teisės aktų pavadinimų nurodymu, nenurodant konkrečių teisės aktų nuostatų, kuriomis vadovaujantis pažyma dėl atliekų surinkimo paslaugos teikimo pareiškėjai I ir IV ketvirčiais negalimumo nebuvo išduota, turinio. Atsakyme nenurodyti kriterijai, kuriais vadovaujantis konstatuotas pareiškėjos sodybos netinkamumas Rinkliavos lengvatos taikymui.

Atsižvelgiant į tai, kad Stakliškių seniūnijos 2014-09-15 rašte pasisakyta tik dėl galimybės naudotis keliu [...], atkreiptinas dėmesys į tai, kad **dėl pareiškėjos prašyme nurodyto objekto (kelio nuo pareiškėjos sodybos iki konteinerio) naudojimo I ir IV ketvirčiais galimybės Stakliškių seniūnijos 2014-09-15 rašte iš viso nėra pasisakyta;**

Iš atsakymo **neaišku, ar Savivaldybės neprižiūrimas kelias nuo pareiškėjos sodybos iki už 850 metrų pastatyto konteinerio tinkamas naudojimui I ir IV ketvirčiais, t. y. ar pareiškėja turi galimybę privažiuoti nurodytu laiku nurodyta kelio atkarpa.**

50. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra pabrėžęs atsakingo valdymo principą (žr. pažymos 35 punktą), kuris yra įtvirtintas Lietuvos Respublikos Konstitucijoje (žr. pažymos 18 punktą), numatant, jog valdžia tarnauja žmonėms. Valstybės tarnautojai privalo vadovautis teisės aktų nuostatomis. To reikalauja ir Vietos savivaldos įstatyme įtvirtintas teisėtumo principas (žr. pažymos 21 punktą).

51. Apibendrinant šioje skundo tyrimo dalyje išdėstyta informaciją, **tenka konstatuoti, kad dėl Stakliškių seniūnijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), 2014-09-15 raštu atsakymas į pareiškėjos kreipimąsi parengtas, pažeidžiant reikalavimą atsakymą parengti, atsižvelgiant į jo turinį, atsakingo valdymo principą ir teisę į tinkamą viešąjį administravimą.** Todėl, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, **X skundo dalis dėl teisės į tinkamą viešąjį administravimą pažeidimo pripažintina pagrįsta.**

52. Stakliškių seniūnijos seniūnas turėtų užtikrinti šioje pažymoje konstatuoto pažeidimo pašalinimą, X raštu pateikiant teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą į prašymą išduoti pažymą Rinkliavos lengvatos taikymui (žr. pažymos 7.3 punktą).

Dėl kelio priežiūros

53. Pareiškėjos skunde nurodytos aplinkybės susijusios su savivaldybei priskirtos vietinės reikšmės kelių priežiūros funkcijos įgyvendinimu (žr. pažymos 21, 24 ir 25 punktus).

Duomenų, patvirtinančių, kad pareiškėjos skunde nurodyto kelio nuo sodybos iki kelio [...] priežiūra būtų vykdoma savivaldybės lėšomis, tyrimo metu nebuvo gauta (žr. pažymos 10 punktą).

Atsižvelgiant į tai, kad prižiūrėti tik į savivaldybės balansą įtraukti vietinės reikšmės keliai (žr. pažymos 25 punktą), o naujų kelių įtraukimą į Savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės kelių tinklo išdėstymo žemėtvarkos schemą inicijuoja seniūnijų seniūnai (žr. pažymos 10 punktą), Stakliškių seniūnijos 2014-07-02 prašyta spręsti klausimą dėl sąlygų pareiškėjos skunde nurodyto

kelio priežiūrai sudarymo, t. y. įtraukti kelią į vietinės reikšmės kelių sąrašą (žr. pažymos 7.1 punktą).

Stakliškių seniūnijos pateiktais duomenimis, šis klausimas sprendinamas specialiojo planavimo dokumento rengimo metu (žr. pažymos 7.2 punktą).

54. Pagal Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 6 punkto ir 17 straipsnio 4 dalies nuostatas, skundo tyrimo metu paaiškėjus, kad klausimą tikslinga nagrinėti kitoje institucijoje, tyrimas nutraukiamas.

Atsižvelgiant į tai, kad šioje tyrimo dalyje keliamas klausimas sprendinamas Prienų rajono savivaldybėje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostatomis, **X skundo dalies tyrimas dėl kelio priežiūros nutrauktinas.**

55. Prienų rajono savivaldybės administracijos direktorius turėtų užtikrinti, kad X būtų raštu informuota, ar bus sprendžiamas kelio nuo jos sodybos iki kelio [...], įtraukimo į vietinės reikšmės kelių sąrašą klausimas; teigiamo atsakymo atveju nurodyti, kada ir kokia tvarka bus sprendžiamas šis klausimas, neigiamo atsakymo atveju pateikti argumentuotą teisės aktų nuostatomis pagrįstą paaiškinimą nurodytu klausimu.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

56. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, **Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundo dalį dėl X skundo dalį dėl Metodikos 27 punkto nuostatų nevykdymo Prienų rajono savivaldybėje pripažinti pagrįsta.**

57. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, **Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundo dalies tyrimą dėl Rinkliavos skaičiavimo nutraukti.**

58. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, **Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundo dalį dėl X skundo dalį dėl teisės į tinkamą viešąjį administravimą pažeidimo, pripažinti pagrįsta.**

59. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, **Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundo dalies tyrimą dėl kelio priežiūros nutraukti.**

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

60. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 8 ir 14 punktais, **Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius rekomenduoja:**

60.1. **Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovei Kauno apskrityje** – užtikrinti Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 4 straipsnio nuostatų įgyvendinimą, kiek tai susiję su Metodikos 27 punkto reikalavimo dėl konteinerio pastatymo ne didesniu kaip 300 metrų atstumu nuo savininkui priklausančio nekilnojamojo turto objekto perkėlimu į vietos savivaldos teisės aktų nuostatas;

60.2. **Prienų rajono savivaldybės administracijos direktoriui** – užtikrinti, kad X būtų raštu informuota, ar bus sprendžiamas kelio nuo jos sodybos iki kelio [...], įtraukimo į vietinės reikšmės kelių sąrašą klausimas; teigiamo atsakymo atveju nurodyti, kada ir kokia tvarka bus sprendžiamas šis klausimas, neigiamo atsakymo atveju pateikti argumentuotą teisės aktų nuostatomis pagrįstą paaiškinimą nurodytu klausimu;

60.3. **Stakliškių seniūnijos seniūnui** – užtikrinti šioje pažymoje konstatuoto pažeidimo

pašalinimą, X raštu pateikiant teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą į prašymą išduoti pažymą Rinkliavos lengvatos taikymui (žr. pažymos 7.3 punktą).

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių ir pareiškėją informuoti raštu iki 2014-04-30.

Seimo kontrolierius

Raimondas Šukys